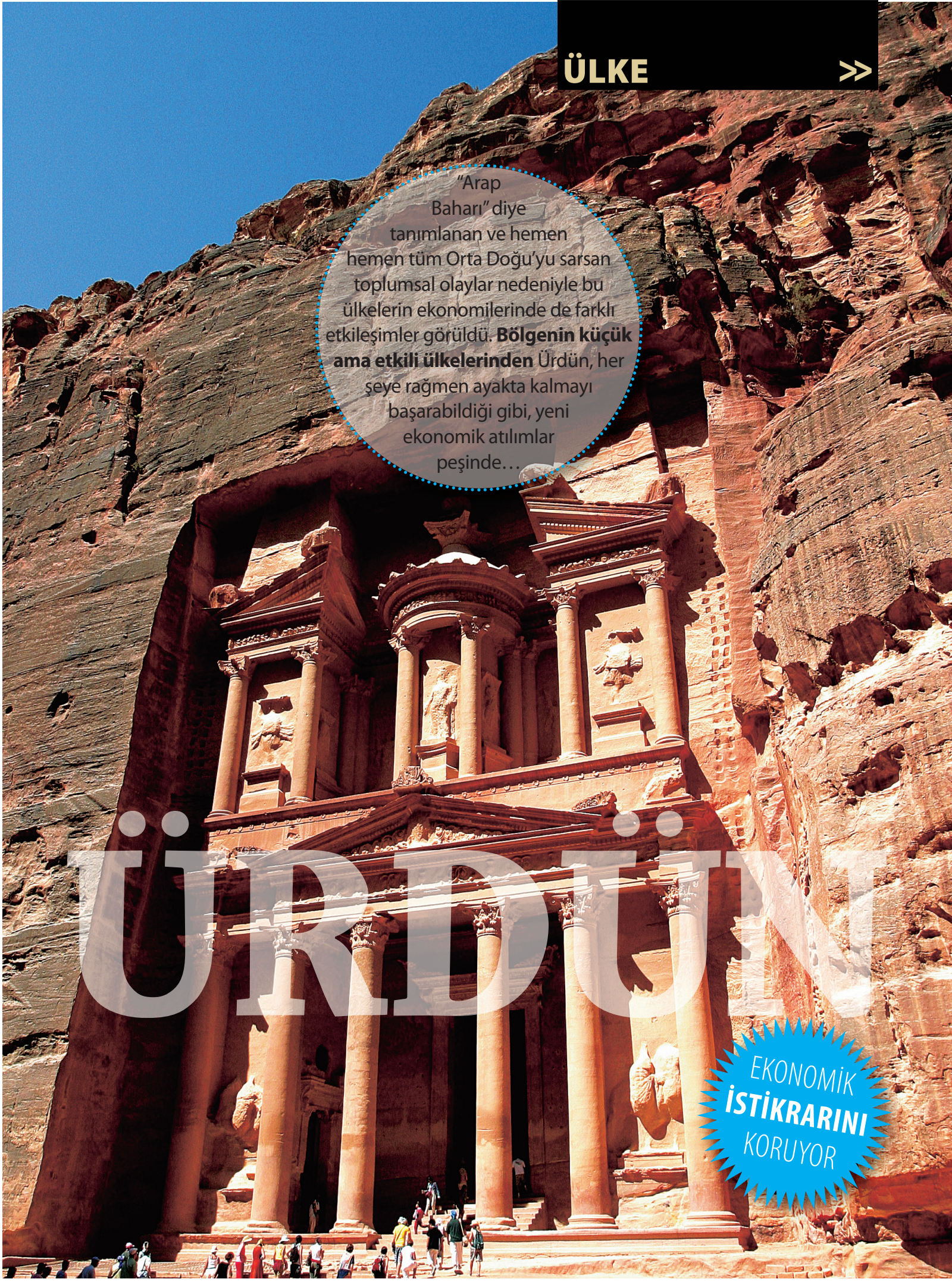

"Arap Baharı" diye tanımlanan ve hemen hemen tüm Orta Doğu'yu sarsan toplumsal olaylar nedeniyle bu ülkelerin ekonomilerinde de farklı etkileşimler görüldü. **Bölgenin küçük ama etkili ülkelerinden** Ürdün, her şeye rağmen ayakta kalmayı başarabildiği gibi, yeni ekonomik atılımlar peşinde…

ÜRDÜN

EKONOMİK **İSTİKRARINI** KORUYOR

Uyguladığı liberalleşme politikaları sayesinde ekonomisi rekabet gücü kazanan Ürdün, gümrükler, vergilendirme, şirketler kanunu ve finansal piyasalar gibi alanlarda son yıllarda özel sektörün lehine yapılan değişiklikler ve fikri mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin çıkarılan yasalar sayesinde, özellikle bilgi teknolojileri, medikal, inşaat, turizm ve madencilik sektörlerinde yabancı yatırımcıların güvenini kazandı. Dolayısıyla ülkede yabancı yatırımların payı da giderek artış gösterdi. Kısaca ucuz ve eğitimli iş gücü, kaliteli altyapı hizmetleri, 2000 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne üyelik, özelleştirme politikaları ve AB ve ABD ile imzalanan ticaret anlaşmaları Ürdün'ün Orta Doğu'nun en istikrarlı ekonomilerinden biri haline gelmesini sağladı.

Ürdün'de yıllardır düşük gelirli iç piyasaya üretim yapan ve güvenilir ihraç pazarları bulmakta zorluk çeken imalatçılar, nitelikli sanayi bölgelerinin oluşturulması (Qualifying Industrial Zones/ QIZ) ile ABD'ye 2005 yılından bu yana gümrüksüz ihracat yapma imkânı sayesinde ihraç ürünlerini de çeşitlendirmiş bulunuyor. Su, petrol ve doğal kaynakların yetersizliği, dış yardımlara bağımlılık, yoksulluk, işsizlik ve yüksek enflasyon Ürdün ekonomisinin başlıca yapısal sorunları arasında sayılıyor. Devletin ekonomideki ağırlığının azaltılarak kamu-özel sektör işbirliğinin güçlendirilmesi amacı ile yürütülen özel sektöre dayalı büyüme hedefine rağmen, kamu sektörü hâlâ GSYİH'ye en fazla katkı sağlayan sektör konumunda. 2008 yılında GSYİH'ye katkı oranlarının tanım sektöründe yüzde 3,6, sanayi sektöründe yüzde 29,9 ve hizmetler sektöründe yüzde 66,5 olarak gerçekleştiği tahmin ediliyor.

TÜRKİYE İLE TİCARİ İLİŞKİLERE GENEL BAKIŞ

Ürdün'ün gayrisafi yurt içi hasılası dağılımını incelediğimizde en büyük payı yüzde 66,5 ile hizmet sektörünün aldığı, ardından yüzde 29,9 ile sanayinin geldiği ve tarım üretiminin yüzde 3,6 pay aldığı görülüyor.

Türkiye'nin Ürdün'e gerçekleştirdiği ihracat ve Türkiye lehine seyreden dış ticaret dengesi yıllar içinde düzenli bir şekilde artmaktayken 2009 yılında Ürdün'e ihracatımız bir önceki seneye göre yüzde1 azalarak 455 milyon dolar seviyesine geriledi. Ancak 2010 yılı itibarıyla ihracatımız yüzde 25 yükseldi; 2009 yılına göre yaklaşık 117 milyon dolarlık bir artış yaşandı. Ürdün'den gerçekleştirdiğimiz ithalat ise 2009 yılında 20 milyon dolar seviyesine gerilemiş olmasına karşın, 2010 yılında ithalatımız yüzde 110 artarak 42 milyon dolar seviyelerine çıktı.

Ürdün'ün mali ve dış ticaret dengesi, petrol piyasasında yaşanan dalgalanmalara bağlı olarak değişiklik gösteriyor. Kamu gelirlerinin kısıtlı olması dolayısıyla dış kaynaklara bağımlılık sürerken, dış ticaret açığı yabancı işçilerin dövizleri ile kapatılmaya çalışılıyor. Ürdün ekonomisi yıllardır açık vermekte, cari hesapta ancak petrol fiyatlarının düşük olduğu yıllarda fazla verilmektedir. İç talepteki artış, ekonomik büyümenin sürdürülmesinde başlıca etken olarak değerlendiriliyor.

ÜRDÜN EKONOMİSİNDE GELECEĞE YÖNELİK BEKLENTİLER

2010 yılında, 2009 küresel krizi sonrası yaşanan toparlanmaya istinaden, yurt dışı işçi gelirlerinde, ihracatta ve turizmde yaşanan toparlanmayla, Ürdün ekonomisinin yüzde 3,2 oranında büyüyeceği tahmin ediliyor. 2011 yılında büyüme oranının yüzde 3,8 düzeyinde gerçekleşmesi, 2011 yılında ise Ürdün'ün başlıca yaşanacak toparlanmalar ve inşaat projelerinin yeniden artması ile birlikte yüzde 4,3'e yükselmesi bekleniyor.

Ürdün'de 2010 yılında işsizlik rakamlarının yüzde 12,5 oranında, kamu harcamalarının ise GSYİH'nin yüzde 39'u düzeyinde gerçekleşeceği tahmin ediliyor. Enflasyon oranı, 2009 yılı sonunda yüzde 0,1 gerilerken, 2010 yılında yüzde 5,0, 2011 yılında ise yüzde 6,4 düzeyinde gerçekleşeceği tahmin ediliyor.

Reel GSYİH Büyüme Projeksiyonu

	2008a	2009b	2010b	2011c	2012c
Nominal GSYİH (Milyon $)	20.686	21.046	22.804	25.177	27.753
Reel GSYİH Artışı (yüzde)	5,8	2,4	3,2	3,8	4,3
Kişi Başı GSYİH (ABD Doları, Satın alma gücü paritesi ile)	5.084	5.148	5.242	5.422	5.657

a Gerçekleşen. b EIU tahmini. c EIU öngörüsü.
Kaynak: *Economist Intelligence Unit Jordan Country Report, Mart 2011.*

Hazırlayan: Irmak ATALAY
TOBB AB Proje Geliştirme ve İzleme Müdürlüğü Uzman Yardımcısı

TÜRKİYE İLE ÜRDÜN ARASINDAKİ

SERBEST TİCARET ANLAŞMASI YÜRÜRLÜKTE

Türkiye ile Ürdün arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında taraflar arasındaki ekonomik, **teknik ve sınai işbirliğinin artırılması ve güçlendirilmesi,** mal ticaretindeki kısıtlamaların kaldırılması, uygun rekabet koşullarının yaratılması, karşılıklı yatırımların teşvik edilmesi ve tarafların üçüncü ülke piyasalarındaki ticaret ve işbirliğinin geliştirilmesi hedefleniyor.

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, AB'nin ortak ticaret politikaları ile uyum sağlamak ve ticari ilişkileri geliştirmek amacıyla, Türkiye Cumhuriyeti ve Ürdün Haşimi Krallığı arasında Serbest Ticaret Anlaşması imzalanması yönündeki müzakereler 2005 yılında başlamıştır. 1 Aralık 2009'da imzalanan Türkiye-Ürdün Serbest Ticaret Anlaşması (STA), 1 Mart 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

İmzalanan STA'nın amacı; taraflar arasındaki ekonomik, teknik ve sınai işbirliğinin artırılması ve güçlendirilmesi, mal ticaretindeki kısıtlamaların kaldırılması, uygun rekabet koşullarının yaratılması, karşılıklı yatırımların teşvik edilmesi ve tarafların üçüncü ülke piyasalarındaki ticaret ve işbirliğinin geliştirilmesi olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, taraflar arasında mal ticaretinde tarife ve tarife dışı engellerin kaldırılmasından, hayvan ve bitki sağlığı önlemlerine, fikri, sınai ve ticari mülkiyet haklarından menşe kurallarına kadar birçok konuya ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Ayrıca anlaşma, iç vergilendirme, yapısal uyum, antidamping, korunma önlemleri, ödemeler dengesi gibi alanlarda da uluslararası kuralları esas alan düzenlemeleri de içermektedir.

ANLAŞMANIN İÇERİĞİ

Türkiye-Ürdün Ortaklık Anlaşması, Türkiye'nin imzalamış olduğu diğer STA'lardan farklı olarak ekonomik ve teknik işbirliği konularını da içermektedir. Ayrıca, taraflar, Ortaklık Anlaşması kapsamında bahsedilen konuların yanı sıra, Anlaşma'nın imzalanmasıyla kurulacak olan Ortaklık Konseyi ve Ortaklık Komitesi vasıtasıyla Anlaşma'nın doğru uygulanması, geliştirilmesi ve muhtemel ikili ekonomik, teknik ve sınaî sorunların çözülmesi hususunda da çalışma imkânı bulacaktır.[1]

Anlaşma kapsamında sanayi ürünlerinde Türkiye'nin Ürdün'e ihracatında uygulanan gümrük vergile-

TABLO 1 - **Türkiye Cumhuriyeti Menşeli Ürünlerin,** Ürdün'e İhracatında Tabi Olduğu Taviz Bilgileri

AS Kodu	Kısa Ürün Tanımı	Yıllık Tarife Kotası Miktarı (Ton)	MFN[1] Gümrük Vergilerinden İndirim (%)
302.35	Mavi yüzgeçli orkinos (Tunnues thynnus)	Sınırsız	100
302.69	Diğer		
303.21	Alabalıklar (Salmo trutta, oncorhynchus mykiss, oncorhynchus clarki, oncorhynchus aguabonita, oncorhynchus gilae, oncorhynchus apache ve oncorhynchus chrysogaster)		
304.2	Dondurulmuş filetolar		
406.3	Eritme peynirler (Rendelenmemiş veya toz haline getirilmemiş)	150	100
409,909	Diğer		
407,001	Kuluçkalık yumurtalar	3.000.000 adet	100
409	Tabii bal	Sınırsız	100
702	Domates (Taze veya soğutulmuş) (1 Haziran-30 Eylül)	7,000	100
703.1	Soğanlar ve şalotlar	5,000	100
706.1	Havuçlar ve şalgamlar	5,000	100
707	Hıyarlar ve kornişonlar (Taze veya soğutulmuş)	5,000	100
	(1 Temmuz- 30 Eylül)		
709.6	Capsicum veya pimenta cinsi meyveler	200	100
710.8	Diğer sebzeler	500	100
712.9	Diğer sebzeler; sebze karışımları		
713.33	Adi fasulye (Beyaz fasulye hariç)		
713.4	Mercimekler		
713.2	Nohut (Garbanzos)	5,000	100
802.21	Fındıklar (Kabuklu)	Sınırsız	100
802.22	Fındıklar (Kabuksuz)		
802.4	Kestane (Castanea spp.)		
802.5	Antep fıstığı		
804.2	Kurutulmuş incir		
805.1	Portakal (1 Haziran – 30 Eylül)	500	100
805.2	Mandarin (Tanjerin ve satsuma dahil), klemantin, vilking ve benzeri turunçgil melezleri	150	100
805.4	Greyfurt	200	100
805.5	Limon (Citrus limon, citrus limonum) ve tatlı limonlar (Citrus aurantifolia, citrus latifolia) (1 Haziran – 30 Eylül)	1,000	100
806.2	Kurutulmuş üzümler	Sınırsız	100
807	Kavunlar (Karpuzlar dahil) ve papaya, taze (1 Kasım- 15 Nisan)	3,000	100
808.1	Elmalar (1 Aralık- Şubat sonu)	1,000	100
809.2	Kiraz	100	100
809.3	Şeftali, nektarin dahil	200	100
813.1	Kurutulmuş kayısı	Sınırsız	100
910.99	Diğer baharatlar	100	100
1512.19	Ayçiçeği tohumu veya aspir yağları ve bunların fraksiyonları (RBD), ham olmayan	100	100
1517.1	Margarin (Sıvı margarin hariç)	100	100
1517.9	Diğer	100	100
1604	Hazırlanmış veya konserve edilmiş balıklar; balık yumurtalarından elde edilen havyar ve havyar yerine kullanılan ürünler	Sınırsız	100
1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (Beyaz çikolata dahil)	1,000	20
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	1,000	20
1902	Makarnalar, pişirilmiş veya doldurulmuş olsun olmasın (et ile veya diğer maddelerle) veya başka şekilde hazırlanmış, spagetti, makaroni, şehriye, lazanya, gnocchi, ravioli, canelloni gibi; kuskus, hazırlanmış olsun olmasın	1,000	20
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçi mamulleri, kakao içersin içermesin; hosti, eczacılıkta kullanılan boş ilaç kapsülleri, mühür güllacı, pirinç kağıdı vb. ürünler	1,000	20
2001.1	Hıyarlar ve kornişonlar	Sınırsız	100
2001.9	Diğer		
2005.7	Zeytinler	Sınırsız	100
2007	Reçeller, meyve jöleleri, marmelatlar, meyve veya sert kabuklu meyve püresi, meyve veya sert kabuklu meyve pastları, pişirilerek hazırlanmış, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeleri içersin içermesin	50	100
2008	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan meyveler, sert kabuklu meyveler ve yenilen diğer bitki parçaları, başka surette hazırlanmış veya konserve edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler veya alkol katılmış olsun olmasın	50	100

Kaynak: *Türkiye Cumhuriyeti-Ürdün Haşimi Krallığı Serbest Ticaret Anlaşması Metni*

rinin dört ayrı takvim kapsamında sıfırlanması düzenlenmiş olup, sanayi ürünlerine uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili vergilerin 1 Ocak 2011 tarihinden başlamak üzere en geç 1 Ocak 2018 tarihinde sıfırlanması öngörülmektedir.[2]

Türkiye Cumhuriyeti menşeli ürünlerin, Ürdün Haşimi Krallığı'na ihracatında tabi olduğu taviz bilgileri Tablo-1'de yer alıyor.

Türkiye menşeli ürünlerin, Ürdün'e ihracatında Tablo-1'de yer alan yıllık kota miktarı ve MFN gümrük vergilerinden indirim oranları uygulanacaktır. Örneğin, Türkiye menşeli ve '1704' AS kodlu kakao içermeyen şeker mamulleri, Türkiye'den Ürdün'e ihraç edilirken yıllık bin tona kadar yüzde 20 vergi indiriminden yararlanacak, ancak ihracatın bin tonu aşması halinde vergi indirimi söz konusu olmayacaktır.

Tablo-2'de ise Ürdün Haşimi Krallığı menşeli ürünlerin, Türkiye'ye ithalatında tabi olduğu taviz bilgileri bulunmaktadır.

Anlaşmanın II sayılı Ek'inin Liste B1'inde[4] yer alan Türkiye menşeli malların Ürdün'e ihracatında uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili tedbirler, aşağıdaki takvim çerçevesinde kaldırılacaktır:

- 1 Ocak 2011 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 75'ine indirilmesi,
- 1 Ocak 2012 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 50'sine indirilecek,
- 1 Ocak 2013 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 25'ine indirilecek,
- 1 Ocak 2014 tarihinde geriye kalan vergi ve eş etkili vergiler kaldırılacaktır.

Buna göre, listede yer alan bir ürünün Ürdün'e ithal edilmesi durumunda, alınacak vergiler kademeli olarak kaldırılacaktır. Örnek vermek gerekirse; Türkiye'den, Ür-

dün'e, Türkiye menşeli ve '2523.30' AS Kodlu "Şaplı çimento" ihracatı gerçekleştiren firmanın, 2011 yılına kadar 100 birim vergi ödediğini farz edelim. Anlaşmanın ilgili hükümlerine göre, ödenen vergi miktarı 2011 yılı itibariyle 75 birim olarak, 2012 yılı itibariyle 50 birim olarak, 2013 yılı itibariyle 25 birim olacak ve 2014 yılı itibariyle vergi ödenmeyecektir.

Anlaşmanın II sayılı Ek'inin Liste B2'inde[5] yer alan Türkiye menşeli malların Ürdün'e ihracatında uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili tedbirler, aşağıdaki takvim çerçevesinde kaldırılacaktır:

- 1 Ocak 2012 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 80'ine indirilecek,
- 1 Ocak 2013 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 65'ine indirilecek,
- 1 Ocak 2014 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 50'sine indirilecek,
- 1 Ocak 2015 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 35'ine indirilecek,
- 1 Ocak 2016 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 20'sine indirilecek,
- 1 Ocak 2017 tarihinde geriye kalan vergi ve eş etkili vergiler kaldırılacaktır.

Anlaşmanın II sayılı Ek'inin Liste B3'inde[6] yer alan Türkiye menşeli malların Ürdün'e ihracatında uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili tedbirler, aşağıdaki takvim çerçevesinde kaldırılacaktır:

- 1 Ocak 2013 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 75'ine indirilecek,
- 1 Ocak 2014 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 60'ına indirilecek,
- 1 Ocak 2015 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 45'ine indirilecek,

TABLO 2 - Ürdün Haşimi Krallığı Menşeli Ürünlerin, Türkiye'ye İthalatında Tabi Olduğu Taviz Bilgileri

AS Kodu	Kısa Ürün Tanımı	Yıllık Tarife Kotası Miktarı (Ton)	MFN Gümrük Vergilerinden İndirim (%)
406.9	Diğer peynirler	150	100
0407.00.11.10.11,	Kuluçkalık yumurtalar	3.000.000 adet	100
0407.00.11.10.19,			
0407.00.19.10.11,			
0407.00.11.10.19,			
0407.00.90.10.11,			
0407.00.90.10.19			
410	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan hayvansal menşeli yenilen ürünler (arı sütü hariç)	Sınırsız	100
(0410.00.00.00.13 hariç)			
0603 (0603.90 hariç)	Buket yapmaya elverişli veya süs amacına uygun cinsten kesme çiçekler ve çiçek tohumları, taze, kurutulmuş, boyanmış, ağartılmış, emprenye edilmiş veya başka şekilde hazırlanmış (kurutulmuş, boyanmış, ağartılmış, emprenye edilmiş veya başka şekilde hazırlanmış hariç)	10	100
701	Patates (Taze veya soğutulmuş)	100	100
702	Domates (Taze veya soğutulmuş) (1 Haziran- 30 Eylül)	7,000	100
705.11	Baş marul	200	100
706.1	Havuçlar ve şalgamlar	150	100
707	Hıyarlar ve kornişonlar (Taze veya soğutulmuş)	5,000	100
	(1 Haziran – 30 Eylül)		
708.2	Fasulye (Vigna spp., phaseotus spp.)	300	100
708.9	Diğer baklagiller	200	100
709.2	Kuşkonmazlar	300	100
709.3	Patlıcanlar (1 Temmuz- 30 Eylül)	300	100
709.6	Capsicum veya pimenta cinsi meyveler (1 Temmuz-30 Eylül)	200	100
0709.90 (0709.90.31 ve 0709.90.39 hariç)	Diğer sebzeler (zeytinler hariç)	200	100
804.1	Hurma	4,000	100
805.1	Portakal (1 Haziran-30 Eylül)	500	100
805.2	Mandarin (tanjerin ve satsuma dahil), klemantin, vilking vb. turunçgil melezleri)	150	100
805.4	Greyfurt, pomelolar dahil	200	100
805.5	Limon (Citrus limon, citrus limonum) ve tatlı limonlar (Citrus aurantifolia, citrus latifolia) (1 Haziran – 30 Eylül)	1,000	100
806.1	Taze üzümler (1 Ocal- Şubat sonu)	250	100
807	Kavunlar (Karpuzlar dahil) ve papaya, taze (1 Kasım- 15 Nisan)	3,000	100
0808.10 (0808.10.80.00.11, 0808.10.80.00.13, 0808.10.80.00.14 hariç)	Elmalar (Golden, starking ve starkrimson hariç)	200	100
808.2	Armut ve ayva	200	100
809.3	Şeftali (Nektarin hariç)	200	100
810.1	Çilek	500	100
1211.2	Sinseng kökü	200	100
1211.3	Koka yaprağı		
1211.90.85.00.18	Meyan kökü		
1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	1,000	20
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	1,000	20
1902	Makarnalar, pişirilmiş veya doldurulmuş olsun olmasın (et ile veya diğer maddelerle) veya başka şekilde hazırlanmış, spagetti, makaroni, şehriye, lazanya, gnocchi, ravioli, canelloni gibi; kuskus, hazırlanmış olsun olmasın	1,000	20
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçi mamulleri, kakao içersin içermesin; hosti, eczacılıkta kullanılan boş ilaç kapsülleri, mühür güllacı, pirinç kağıdı vb. ürünler	1,000	20
2103.2	Domates ketçapı ve diğer domates sosları	500	100

Kaynak: *Türkiye Cumhuriyeti-Ürdün Haşimi Krallığı Serbest Ticaret Anlaşması Metni*

TABLO 3 - **Tarım Sektöründe** Taviz Tanınacak Ürünler		
AS Kodu	2905.43	(Mannitol)
AS Kodu	2905.44	(Sorbitol)
AS Pozisyonu	33.01	(Uçucu yağlar)
AS Kodu	3302.10	(Koku veren maddeler)
AS Pozisyonları	35.01-35.05	(Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişastalar, tutkallar)
AS Kodu	3809.10	(Finisaj müstahzarlar)
AS Kodu	3824.60	(Sorbitol 2905.44 alt pozisyonunda belirtilen sorbitol hariç)
AS Pozisyonları	41.01-41.03	(Deriler ve postlar)
AS Pozisyonu	43.01	(Ham postlar)
AS Pozisyonları	50.01-50.03	(Ham ipek ve ipek döküntüleri)
AS Pozisyonları	51.01-51.03	(Yün ve hayvan kılı)
AS Pozisyonları	52.01-52.03	(Ham pamuk, pamuk döküntüleri ve kadre edilmiş veya penyelenmiş pamuk)
AS Pozisyonu	53.01	(Ham keten)
AS Pozisyonu	53.02	(Ham kendir)

Kaynak: *Türkiye Cumhuriyeti-Ürdün Haşimi Krallığı Serbest Ticaret Anlaşması Metni*

- 1 Ocak 2016 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 30'una indirilecek,
- 1 Ocak 2017 tarihinde her bir vergi ve eş etkili vergi, temel verginin yüzde 15'ine indirilecek,
- 1 Ocak 2018 tarihinde geriye kalan vergi ve eş etkili vergiler kaldırılacak.

Diğer taraftan söz konusu anlaşmanın II sayılı Ek'inin Liste A'sında7 sayılan Türkiye Cumhuriyeti ve Ürdün Haşimi Krallığı menşeli ürünlere uygulanan düzenlemeler, anlaşmanın yürürlüğe girmesinden 3 yıl sonra Ortaklık Konseyi'nce gözden geçirilecek olup, bu ürünler için tarifelerin yürürlükten kaldırılacağı geçiş dönemi belirlenecektir.

Taraflar ayrıca, tarım sektörünün hassasiyetleri, üretim miktarları ve ihracat potansiyellerini dikkate alarak ve dengeli pazar açılımı gayesiyle karşılıklı olarak bazı tarım ürünlerinde tarife kontenjanları çerçevesinde vergi indirimi veya muafiyeti şeklinde, bazı ürünlerde ise sınırsız vergi muafiyeti şeklinde tavizler sağlamışlardır. Buna göre, Armonize Mal Tanımlaması ve Kodlama Sistemi'nin 1 ile 24'üncü fasılları arasında yer alan ürünler ile Ek-6'da yer alan ürünlere taviz tanınmıştır.

SONUÇ

TÜİK verilerine baktığımızda, son dönemlerde iki ülke arasındaki ticaretin geliştiğini söylemek mümkün görülmektedir. Anlaşmanın 1 Mart 2011 tarihinde yürürlüğe girmesi sebebiyle, Türkiye ile Ürdün ticareti üzerindeki etkilerinin önümüzdeki dönemde görülmesi beklenmektedir.

TÜİK ve DTM verilerine göre hâlihazırda iki ülke arasında ticarete konu mallar arasında en yüksek paya sahip ürünler ihracatımız açısından demir-çelik yarı mamuller, petrol ürünleri, tütün ve tütün mamulleri, ağaç ürünleri, kuru baklagiller, klimalar, demir-çelik inşaat aksamı, kağıtlar ve demir-çelik mamullerinden; ithalatımız açısından ise kimyasal ürünler (fosforik asit, nitrat, sodyum hidroksit), demir-çelik ve tekstil-konfeksiyon ürünlerinden oluşmaktadır.

Sonuç olarak, tarımdan sanayiye kadar birçok alanda düzenlemeler içeren serbest ticaret anlaşması sayesinde, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin gelişmesi ve karşılıklı yatırımların artması beklenmektedir. Ancak anlaşmanın çok kısa bir süre önce yürürlüğe girmiş olması ve geçiş döneminin 2018 yılında tamamlanacak olması sebebiyle, anlaşmanın etkileri tam olarak önümüzdeki dönemde görülebilecektir.

TABLO 4 - 1994-2011 Yılları Arasında Türkiye ile Ürdün Arasında Yapılan **İthalat ve İhracat Değerleri**

	İhracat		İthalat	
AS Kodu	Değer (000 $)	Değişim (%)	Değer (000 $)	Değişim (%)
2011*	148,423	-	12,172	-
2010	572,215	26	42,449	109
2009	455,352	-1	20,354	-20
2008	460,738	18	25,288	118
2007	389,305	21	11,597	24
2006	321,660	11	9,319	-67
2005	288,648	26	28,320	100
2004	229,464	53	14,156	-16
2003	149,618	28	16,850	-8
2002	116,650	2	18,382	36
2001	118,900	19	13,525	-50
2000	99,533	13	27,272	39
1999	88,156	-38	16,642	54
1998	141,495	32	7,707	-74
1997	106,851	-29	29,856	3
1996	151,333	-11	28,970	36
1995	169,816	52	21,362	46

** 2011 verileri ilk çeyrek değerlerini içermektedir.*
Kaynak: *TÜİK Dış Ticaret verilerinden sağlanmıştır.*

Kaynaklar:

1. *DTM, Türkiye-Ürdün Serbest Ticaret Anlaşması Basın Bildirisi.*

2. *Türkiye Cumhuriyeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık Anlaşması. http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/AB/SerbestTicaretDb/urdun/turkcemetin.pdf*

3. *MFN: Most Favoured Nation, En Çok Gözetilen Ülke.*

4. *Türkiye Cumhuriyeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık Anlaşması http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/AB/SerbestTicaretDb/urdun/turkcemetin.pdf*

5. *Türkiye Cumhuriyeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık Anlaşması. http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/AB/SerbestTicaretDb/urdun/turkcemetin.pdf*

6. *Türkiye Cumhuriyeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık Anlaşması. http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/AB/SerbestTicaretDb/urdun/turkcemetin.pdf*

7. *Türkiye Cumhuriyeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık Anlaşması. http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/AB/SerbestTicaretDb/urdun/turkcemetin.pdf*

